

SKOLA

SKOLA

Vägledning

Avsnittet berör det åländska skolsystemet. Grundskolan står i fokus, eftersom den är obligatorisk för alla barn. Bland annat presenteras undervisningsämnena, elev-, lärar- och kunskapssynen samt skolans möjligheter att ge olika typer av stöd.

Vikten av samarbete mellan hem och skola poängteras liksom betydelsen av att föräldrarna aktivt tar del i barnens skolgång.

Avsnittet består av manus och PowerPoints.

För den som informerar föräldrarna, finns vägledning som är skriven med kursiv stil.

Det finns även frågor för diskussion.

INLEDNING

Vårt utbildningssystem

Daghem: från 10 månader till 5 år

Förskola: 6 år (på daghemmet)

Grundskola: 7-15 år (låg- och högstadiet)

Gymnasialstadieskolor

Folkhögskola och musikinstitut

Universitet och Högskola

FÖRALDRAR
På Åland

2:2

Så här är vårt utbildningssystem uppbyggt.

Efter grundskolan följer gymnasialstadiet och därefter eventuell vidare utbildning vid t.ex. universitet. Utbildning är en förutsättning för att få arbete.

Den finländska och åländska skolan är högt rankad i världen, när det gäller elevernas kunskapsnivå.

Grundskolan

Grundskolan är obligatorisk! Den är uppdelad enligt:

- Lågstadiet: årskurs 1 - 6 (7 - 12 år)
- Högstadiet: årskurs 7 - 9 (13 - 15 år)

2:3

I det här avsnittet koncentrerar vi oss främst på grundskolan. Vi kommer också kort att beröra skolor på gymnasialstadiet.

Diskussion

Vad kännetecknar en bra skola, enligt dig?
Nämna fyra saker.

2:4

Vägledning

Be föräldrarna diskutera i 5 minuter och fundera ut 4 saker som de anser kännetecknar en bra skola.

Sammanfatta sedan faktorerna på ett blädderblock.

Tanken är att du kan återvända till detta mot slutet av avsnittet, med frågan: "På en skala från 1 till 10, hur bra tror du att den åländska skolan kan motsvara dina förväntningar?"

DEN ÅLÄNDSKA SKOLAN

I den åländska skolan är man mån om att ta hand om hela barnet. Det betyder att man inte enbart fokuserar på teoretisk kunskap.

Den åländska skolan

Det här anses viktigt

- Teoretisk kunskap i olika ämnen.
- Uppförande och samarbete.
- God hälsa.
- Alla är lika mycket värda.

Möjlighet till en bra grund för fortsatta studier.

Skolan är en spännande och krävande arbetsplats. Men det är också mycket roligt, som händer där.

2:5

Vägledning

Nedan följer mer ingående information om punkterna på PowerPoint.

Teoretisk kunskap

Alla ämnen är viktiga och måste tas på allvar. Det ingår många olika ämnen i den åländska skolan. Vi återkommer till dem senare.

Uppförande och samarbete

Barnen behöver lära sig hur man uppför sig och att samarbeta med andra.

God hälsa

Att röra på sig är viktigt! Det är bra för kroppen och det förbättrar koncentrationsförmågan. Barnen vistas under skoldagen därför mycket utomhus och tillåts springa, hoppa, klättra och leka. Det serveras hälsosam mat.

Alla är lika mycket värda

Det spelar ingen roll om du är flicka eller pojke, vilken färg du har på huden eller om du har något funktionshinder.

Det är viktigt att barn med funktionshinder och beteendestörningar går i samma skola som övriga barn, så långt det är möjligt. Det visar att alla är lika mycket värda.

Det ställer stora krav på läraren, som skall anpassa undervisningen till varje enskild elev. Elevassistenter jobbar i våra skolor och hjälper barn som behöver extra stöd. Det finns också specialskolor/-klasser.

GRUNDSKOLAN

Fakta om grundskolan

- Gratis
- Läroplikt
- Föräldraansvar
- Sjukanmälan
- Utomhusvistelse
- Läxor
- Ingen skoluniform

2:6

Vägledning

Nedan följer mer ingående beskrivningar till punkterna på Power Points.

Gratis

Skolan är gratis. Kommunen betalar också för barnens läroböcker och annat material som behövs i undervisningen.

Läroplikt

På Åland råder läroplikt och alla barn från 7–16 år, har rätt att gå i skolan.

Vanligtvis uppfylls läroplikten genom att man går den nio år långa grundskolan, men läroplikten kan också utföras på annat sätt. I så fall ansvarar föräldrarna för att barnet lär sig det som grundutbildningen förutsätter.

Föräldraansvar

Föräldrarna har ansvar för att barnen kommer till skolan varje dag.

Barnen får inte stanna hemma för att ta hand om yngre syskon när föräldrarna är på jobb. Inte heller om föräldrarna själva blir sjuka eller måste resa bort.

Personalen har många intressanta men krävande uppgifter och är i behov av ett bra samarbete med föräldrarna. Ni som föräldrar har en viktig del i era barns skolgång.

Det är viktigt för era barn att ni håller er positiva till skolan, lärarna och övrig personal.

Man önskar att i skolan stöda föräldrarna i deras uppfostran av barnen.

Sjukanmälan

Barnen får endast stanna hemma om de själva är sjuka. Då får de inte gå till skolan.

Om barnen inte kan gå till skolan, måste föräldrarna ringa och sjukanmäla dem.

Det bästa är om föräldrarna kan ordna så att de kan stanna hemma med barnen. Om det inte är möjligt och det inte finns grannar eller vänner, som kan vakta barnen, kan kommunen eventuellt hjälpa till.

Utomhusvistelse

Eleverna är mycket utomhus i skolan, precis som på daghemmet.

Barnen måste delta i all undervisning, även utomhus, fastän det är dåligt väder.

De måste därför ha kläder, som är anpassade efter vädret.

Även mellan lektionerna, på rasterna, vistas eleverna i regel utomhus (i lågstadiet).

Läxor

Barnen får hemuppgifter att göra efter skoltid. Föräldrarna bör vara delaktiga i läxläsningen och skapa goda rutiner/förutsättningar för läxläsningen (lugn plats, bra ljus mm).

Ingen skoluniform

Barnen har sina egna kläder i skolan.

Fritidshemmet

- Hit kommer barnen före och/eller efter skolan.
- För barn i årskurs 1–2 (årskurs 3, om särskilda behov finns).
- Det kostar att gå på fritidshemmet. Prisen kan variera från kommun till kommun.
- På fritidshemmet erbjuds aktiviteter och barnen kan göra sina läxor där.

2:7

Skollov

- Lördagar, söndagar och helgdagar är barnen alltid lediga.
- Höstlov: i regel ett par dagar på hösten.
- Jullov: eleverna är lediga några veckor kring jul.
- Sportlov: en vecka i februari.
- Sommarlov: börjar i juni och slutar i augusti.

2:8

Skolan ställer höga krav på eleverna och för att barnen skall orka och må bra, har man regelbundna ledigheter.

Vår syn på kunskap

Kunskap anses vara mer än bara de olika skolämnena!

Ämneskunskap – Barnen skall lära sig att läsa, skriva, räkna mm.

Social kompetens – Att vara tillsammans med andra på ett bra sätt.

Studieteknik – Olika metoder för att bearbeta och ta till sig ämneskunskap.

Barnen lär sig alltså, hur de skall lära sig.

2:9

Vår syn på inläring

- Lärare och föräldrar kan hjälpa till och motivera, men eleven måste själv göra arbetet.
- Inläring är en process som sker inom eleven.
- Finland har ett framgångsrikt skolsystem som ger barnen goda kunskaper.

2:10

Skolstart

Dagen barnet inleder sin skolgång, är viktig för så väl barnet som föräldrarna.

Föräldrarna följer då med till skolan och kan bekanta sig med den. Barn och föräldrar välkomnas till skolan och får träffa sin klasslärare och -kamrater.

Skolan börjar på hösten.

2:11

Lunch

- Skolmaten är viktig, nyttig och variationsrik.
- Serveras varje dag och är avgiftsfri.
- Ger barnen energi och möjlighet till koncentration och inlärnin.
- Förutom lunch får barnen också mellanmål.
- Möjlighet till anpassad kost pga. Allergier eller religiös tro.

Det är också viktigt att barnen har ätit frukost hemma, innan skolan.

2:12

Antal lektioner

Årskurs 1-2	21	lektioner per vecka
Årskurs 3-4	25	lektioner per vecka
Årskurs 5-6	26	lektioner per vecka
Årskurs 7-9	30	lektioner per vecka

2:13

Läseordning i lågstadiet

Tid	MÅNDAG	TISDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG
9.00	Svk	Svk	Svk	Svk	Idr
9.55	Svk	Ok	Ma	Ma	Svl
10.55	LUNCH	LUNCH	LUNCH	LUNCH	LUNCH
11.20	Idr	Mu	Idr	Lek o rörelse/Svl	Ma
12.20	Ma	Svl	Ok	Bk	Svl
13.15	Sl	Re	Svk	Svk	
14.15	Li				

2:14

Så här kan en läseordning se ut. Den här är för åk 1.
Mellan lektionerna har barnen en stunds rast.

Skolorna kan vara olika organiserade och läseordningen kan därför variera från skola till skola, men antalet timmar per år skall vara det samma.

Ju äldre barnet blir desto längre arbetsdagar är det i skolan.
Man jobbar ofta med olika teman under olika tider på året.

Vägledning

Svk – svenska skrivning, Svl – svenska läsning, Idr – idrott, Ma – matematik, Mu – musik, Re – religion, Li – livsåskådning, Bi – biologi, Fy – fysik, Eng – engelska, Ty – tyska, Fr – franska, Sv – svenska, Hi – historia, Tn – teknisk slöjd, Tx – textilslöjd, Sh – samhällskunskap, Bk – bildkonst, Ok – omgivningskunskap

Läseordning i högstadiet

Tid	MÅNDAG	TISDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG
8.00		Bi		Li	
9.00	Fy	Bi	Ma	Eng	Ma
9.55	Fy	Sh	Fi / Eng	Re / Häk	Sv
10.55	LUNCH	LUNCH	LUNCH	LUNCH	LUNCH
11.20	Fi / Ma	Eng	Mu	Re / Häk	Fi / Sv
12.20	Sv	Ma	Sv	Bk	Sh
13.15	Idr	Ty/Fr/Idr/Hk	Sh	Bk	Tn / Tx
14.15	Idr	Ty/Fr/Idr/Hk		Ma	Tn / Tx

2:15

Även på högstadienivå kan skolorna vara olika organiserade. I högstadiet är det vanligare med renodlade ämneslektioner. Den här läseordningen är från åk 9.

Ämnen

Dessa ämnen läser man i grundskolan:

Svenska
Matematik
Engelska
Natur och miljö
Samhällslära
Religion, livsåskådning och etik
Gymnastik
Musik
Bildkonst
Sy- och träslöjd
Främmande språk (1-2 st)
Fysik
Kemi
Historia
Hälsokunskap

2:16

Gymnastik

- Barnen rör på sig.
- Prövar på olika idrotter, lekar och sporter.
- Lär sig simma.
- Alla elever duschar efter gymnastiken. Pojkar och flickor har skilda omklädningsrum.

Fysisk aktivitet förbättrar
koncentrationen!

2:17

Det är viktigt att röra på sig! Därför har eleverna gymnastiklektioner i skolan.

Att kunna simma är speciellt viktigt här på Åland på grund av närheten till vatten.

Ibland har man dans som tema på gymnastiken. Genom dansen lär eleverna känna varandra bättre och de får samtidigt fysisk träning, bättre koordinering och fysisk närhet.

Religion, livsåskådning, etik

- I dessa ämnen får eleverna kunskap om olika religioner och livsåskådningar.
- Ämnet är inte förkunnande/predikande.
- Föräldrar kan anhålla om att barnet inte behöver delta i religiösa sammanhang t.ex. julgudstjänst. Diskutera med barnets klasslärare om du känner dig osäker.
- Det finns möjlighet att läsa livsåskådning istället för religion.

2:18

Om föräldrarna tillhör vår statskyrka (evangelisk luthersk), kan de själva ansvara för religionsundervisningen.

VARIERANDE ARBETSSÄTT

Jag sade tidigare att skolan månar om, att barnen skall lära sig att lära. Det är därför viktigt att de lär sig olika inlärningsmetoder.

Barn lär sig på olika sätt och olika ämnen kräver olika undervisnings- och inlärningsmetoder. Här kommer några exempel:

Föreläsning

2:19

Läraren föreläser för eleverna och ställer frågor till dem. Eleverna får också komma med frågor om föreläsningens tema.

Undervisning utomhus

2:20

Speciellt i lågstadiet är eleverna mycket ute i naturen. Det kan vara en del av gymnastiken eller som en del av undervisningen i ett annat ämne. Barnen lär sig bäst ute i "den verkliga världen".

Individuellt arbete

2:21

En del av skolarbetet måste göras individuellt och under djup koncentration.

Arbete i par

2:22

Genom att eleverna får arbeta i par, vill man skapa en diskussion samt träna samarbetsförmågan.

Grupparbete

2:23

Ibland har man en hel grupp som stöd. Också då tränar eleverna sin samarbetsförmåga.

Förhör och prov

2:24

Elevernas kunskaper testas genom förhör och prov. Det kan ske muntligt eller skriftligt. Det är viktigt att läsa hemma inför det.

Dator

2:25

De flesta skolor har god tillgång till datorer och det finns många bra program, som underlättar inläringen. Att kunna hantera datorer är mycket viktigt i dagens samhälle.

Bibliotek

2:26

Biblioteken uppmuntrar till läsning och används flitigt. Här hittar eleverna material till många av sina arbetsuppgifter samt trevliga böcker att läsa.

Från biblioteket lånar eleverna också hem böcker. Det stimulerar till läsning.

LÄRAREN

Klasslärare

- Klassläraren har ett speciellt ansvar för barnen i klassen.
- Klassläraren informerar er om det som händer i skolan.
- Ni kan kontakta klassläraren, om ni har någon information att ge om ert barn eller om ni har frågor, som rör skolan, skolarbetet eller barnens trivsel i skolan.

2:27

Barnen har kanske ett annat förhållande till sina lärare än vad ni är vana vid från ert hemland.

Lärarens roll

Läraren har många roller:

- Vara kunskapsförmedlare
- Vara vägledare
- Leda klassmöten och temadagar
- Leda aktiviteter
- Delta i aktiviteter
- Stötta och uppmuntra eleverna

2:28

Eleverna i de åländska skolorna trivs oftast, eftersom de lär känna sina lärare så pass bra. Barn blir friare gentemot människor de känner.

Barn, som gått i en annan skola med strängare lärare, kan eventuellt uppleva att den åländska läraren är otydlig. Det är bra om ni diskuterar det med barnen.

Vi tror att det går att behålla respekten samtidigt som vi ibland kan ha det roligt tillsammans.

Läraren skall först och främst vara ämnesspecialisten och vägledaren och eleverna måste visa respekt för "sin chef".

I den åländska skolan anser man ändå, att man i vissa situationer skall kunna vara avslappnad tillsammans med barnen.

Lärarens roll forts.

Lärarna deltar ibland i lekar och tävlingar med barnen.

2:29

Lärarens roll forts.

Det är möjligt att behålla respekten och ändå kunna ha det roligt tillsammans.

2:30

MÖTESARENOR FÖR FÖRÄLDRAR

Jag skall nu berätta om de olika mötesarenorna för föräldrar på skolan. Samarbete mellan hemmet och skolan är viktigt.

Föräldramöte

Ett eller två möten per år i klassen, där läraren och alla föräldrar träffas.

Läraren berättar vad eleverna jobbar med, hur stämningen är i klassen, vad som är på gång, hur föräldrarna kan hjälpa till mm.

Det är viktigt att ni som föräldrar deltar!

2:31

Klassföräldrar

Varje klass väljer klassföräldrar. De företräder alla föräldrar i en klass. Dem kan ni också kontakta, om ni undrar över något.

Klassföräldrar kan arrangera sociala sammankomster för klassens barn och föräldrar.

2:32

Utvecklingsamtal

Läraren bjuder in varje elevs föräldrar till ett samtal. Ofta deltar även eleven.

Läraren berättar om barnets utveckling.
Föräldrarna får frågor om, vad de tycker om skolan.

Inför mötena kan barnen gärna skriva ner vad de tycker är bra och mindre bra i skolan.

2:33

Föräldrarna kan också begära att få träffa läraren vid andra tillfällen, om man vill ha råd om barnets skolgång. Föräldrarna kan också ringa till läraren eller till skolan, om det är något de undrar över.

Föreningen Hem och skola

Alla grundskolor på Åland har en förening, som heter Hem och skola.
Den består av valda representanter för föräldrar och lärare.

Sådant som angår skolan och eleverna t.ex. trivsel och trygg skolväg, diskuteras. Föräldrar kan också ta kontakt med föreningen om de upplever att eventuella problem inte gått att lösa tillsammans med skolans berörda personal.

2:34

Sociala sammankomster

En del klasser arrangerar sociala sammankomster dit också föräldrarna bjuds in, t.ex. utfärder, loppisar eller korvgrillning.

2:35

Vi rekommenderar starkt att ni deltar i skolans föräldramöten och övriga gemensamma aktiviteter. På det sättet kan ni följa barnets utveckling och det är ett bra sätt för er att träffa andra vuxna i den lokala miljön.

STÖD I SKOLAN

Stöd i skolan

Skolhälsovårdare och läkare

- Hälsoundersökningar
- Vaccinationer
- Förebyggande arbete och information
- Samtal

Skolkurator och psykolog

- Samtal och stöd
- Utredningar

2:36

Skolan erbjuder extra stöd till elever som är i behov av speciell hjälp. Stödundervisning ges också till barn med annat modersmål än svenska.

Stöd i skolan forts.

Speciallärare och assistenter

- Hjälper enskilda elever eller en hel klass.

Studiehandledare

- Handleder i utbildningsfrågor.

Alla dessa erbjuder också rådgivning till föräldrar, daghem och skolor.

2:37

GODA RÅD

Jag vill avsluta den här timmen om grundskolan med att ge er några goda råd, som kan vara till hjälp för er och era barn. Det är sådant som förväntas av föräldrar.

Goda råd

- Barnet bör delta i all undervisning, oavsett väder.
- Barnet får inte vara borta från skolan för att ta hand om småsyskon eller föräldrar, som insjuknat.
- Meddela skolan om barnet är sjukt och stannar hemma.

2:38

Goda råd forts.

- Meddela skolan om det hänt/kommer att hända något, som påverkar barnet.
- Hjälp barnet att komma i tid till skolan! Följ barnet om det är nödvändigt.
- Kom ihåg frukosten!

2:39

Goda råd forts.

- Delta i gemensamma möten och arrangemang på skolan.
- Visa att du är positivt inställd till skolan. Tala gott om skolan och lärarna. Det motiverar barnen.
- Låt barnet delta i föreningsliv och fritidsaktiviteter.

2:40

Diskussion

Hur bra tror du att den åländska skolan kan motsvara dina förväntningar, på en skala från 1 till 10?

2:41

Vägledning

Ovanstående fråga är en uppföljning på frågan i början av avsnittet. Be föräldrarna diskutera i mindre grupper under 5 minuter. Sammanfatta sedan vad de kommit fram till.

SAMMANFATTNING

Sammanfattning

- Skolan är en trygg och viktig plats för ditt barn.
- I skolan lär sig barnen språket, blir allmänbildade och knyter sociala kontakter.
- Det är viktigt att ni som föräldrar ser till att barnet går till skolan och engagerar er i ert barns skolgång.
- Föräldrars stöd är viktigt för barnens skolgång.

2:42